

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<i>Előfizetsi díj:</i>		A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajkért kapják. — Kéziratokat nem adunk vissza.	A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztárnoknál, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatálnak küldendőek.
Égész évre	4 frt.		
Félévre	2 „		
Negyedévre	1 „		

Olvadás-tanítás a népiskolában.

— Fantervvel. —

A nyújtott olvasás alapját már az írva-olvasási előgyakorlatoknál kell lerakni. A hangok összetétele, vagy szétválasztása az újjakon való mutatással is történhetik, vagy pedig a nagy táblára két pontot írunk s egyiket pl. *i*-nek, a másikat *r*-nek nevezzük el, mondván, hogy az *i*-t (első pont) nyújtás addig, a míg a második ponthoz (újjhoz) jut a pálcza vége s viszont. S így tovább. Újjakon szintén így. Később a betűkkel is ilyen módon járunk el (t. i. mikor az írva-olvasást palatáblán megkezdettük.)

Midőn a szóban, szótagban a magánhangzó előtt más-salhangzó van, ez utóbbit alig érintvén, átsiklanak a magánhangzóra, mintegy odacsapják a magánhangzóhoz.

Tehát például *r*-nek hosszú kiejtése helyett (rrrr) így *rrii* (ri). Később több tagú szokat választanak tagjaira pl. *igaz*, *ember*, *ördög*, azaz mindig a magánhangzó nyulik meg. Az efféle gyakorlatra az ABC könyvben az egyes betűk olvasmányának első-második sorában előjövő szavakat vegye fel a tanító. (Minél több szón mehet így át, annál jobb.) S így haladjon tovább, a mint a betűk gyakorlatai következnek.

Az írási, kézügyességi előgyakorlatoknál is inkább a betűalakok iratására fordítandó a figyelem, s idő. A gyermekek ekkor még természetesen nem tudják, hogy a miket ők a tanító vezetése mellett írnak, azok rendes betűk, de így haladva, míg a legtöbb egyszerű kisbetűt írni tudják: midőn a tanítás sora a betű ismertetésére, iratására kerül, akkor már a gyors haladás utjából az akadályok el vannak hártva.

A betűalakok javíthatásával és sok más egyébvel az idő nem telik el, csupán a felfogás, megismerés (névadás) áll egyedül előtte: csakis egy irányba, egyféle dologra le-vén szükség figyelmét összpontosítani a gyermeknek, öröm közt fog menni a tanulás — s mivel az olvasás módját is az előgyakorlatokkal elsajátították, megszokták, rövid idő alatt bámulatosan szép eredmény jutalmazza az iskola szerény munkását is. A vázolt előgyakorlatok 5—6 hétig tartanak év elején. Ez alatt könyvet nem kapnak a gyermekek.

Az előgyakorlatokat szük körre szorítani tehat éppen nem lenne okos dolog.

Ha igen korán adunk könyvet a tanulók kezébe — mielőtt az olvasás módjában, hangoztatásban, betűalakok

írásban kellő gyakoroltságot nem szereztek, a kellő előkészítés nélkül sokféle akadálytal kezdvén meg az írás-olvasás tanulását, minduntalan letérnének a helyes útról, bele-szokoának a sillabizálásba stb. s a tanítónak ugyancsak lenne kínja a sokféle hiba javíthatása miatt.

* * *

Az ügyesen vezetett előgyakorlatok, a helyes hangoztatás, a kis gyermek felfogásának megfelelő *nyújtott* s mint látni fogjuk, egyuttal *ütnyes* olvasási mód, s a szuszsanás beosztására való szoktatáson kívül még jelentékeny követkelemény az olvasási készség gyors elsajátíthatása céljából, hogy a tanító a gépies olvasás elsajátítására kijelölt tanórákat egyenesen e célra használja fel.

Minden olvasási órát minden növendék olvasással töltsön.

Míg egy tanuló fenhangon olvas, a többi szigorúan kísérelje szemével, gyengén magában (*szájmozgatásával*) mondván is, s palavesszővel vagy újjával mutatván a sorokat.

Közben-közben olvassanak karban is (egyszerre). Olvasáshoz a tanító *ütnyeszen* írónnal, vagy pálcával az asztal fedelén gyengén. Olvasás közben a gyermek, lábának (láb-újjának) gyenge mozgatásával ütnyezhet. Az ütny eleinte lassú, fokozatosan gyorsul.

Ha egyenként kezdi kibívní a tanító a gyermekeket az asztalhoz, hol ő netán kényelmesen üldögél karszékeben s rendre így mondatja fel a „leekét“ (!), bizony kevésre fog haladni jó népes iskolában, mert talán 2 másodperc sem fog jutni naponként egy-egy növendékre. Az ilyen olvastatás mellett a tanulók nagy tömege ama leekemondó egynek kivételével hiába tölti a drága időt, melyet közkincesé tehet vala a tanító az egész osztályra nézve.

Nagy hibát követ el némely tanító az által is, hogy alig olvasott ki a növendék egy rövid szót úgy a hogy, üt-hat kérdést tesz fel az olvasott szó *értelmezésére*, melyhez legalább is ugyanannyi felelet járulván, közösen elfecsérel-lik az olvasási órát beszéd-értelem gyakorlatokkal — a gépies, folyékony olvasás rovására, hátráltatására.

E miatt áll elő a helytelen olvastatási módok által is segítve — azon szomorú körülmény illetőleg állapot, hogy igen sok iskolának felsőbb osztályaiban is az olvasásnak legalsó fokozatával a gépies, nyújtott (ütnyes) olvasás készségének elsajátíthatásával, a hiányok pótolgatásával kénytelen a tanító foglalkozni, miáltal természetesen az egész iskolázás eredménye csorbát szenved.

Szó- és mondatértelmezésekbe az első osztályban csak akkor bocsátkozzék a tanító, midőn általános ismétlést tart.

A második osztályban szintén szűk korlátok közé szorítandó s a korai értelmezések kerülendők. Ha a növendékek megtanultak olvasni: az értelmezésekre, tárgyalásokra jut idő s a tanító ide vonatkozó fáradozása ekkor, de csakis ekkor valóban értékes leend.

Az olvasás-tanítás sikerére befolyást gyakorol továbbá a tananyagának észszerű beosztása évfolyamok szerint. Ha erre figyelemmel nincs a tanító, a gyakorlásra szintén kevés idő jutna. Az ABC. könyvekben s tauteryben a kis és nagy betűk mind ki vannak jelölve tananyagának az első osztályra. Pedig a mi sok, az megárt, s itt különösen megboszultja magát.

Az első osztályban bőven elegendő, ha a tanító csupán a kisbetűk ismertetése, iratása, s az ezekkel való olvasás körében marad (értve a nyomtatott kisebb betűk körében való olvasást is).

Igy kisebb körben mozogván: az olvasási gyakorlottságnak kellő fokra emelése — feltéve, hogy a febbebb hangzottatott irányelvek meghonosodtak — biztosra vehető.

A tanulók írása szebb, határozottabb lesz, nyáron nem feledik el a mit tanultak, mert a megerősítésre elég idő jutott, t. i. a sokféle betű ismertetése, iratása, olvastatása elmaradván, az ezekből megtakarított órákat a fő főcél elérésére fordíthatják kitűnő sikerrel.

Ilyen tanterv mellett természetesen a kis betűk körében több olvasmányra lesz szükség, nehogy a gyermeknek alkalma nyíljon arra, hogy a rövid szöveget könyv nélkül megtanulja, a mi az olvasásban felületessé tehetné. A túlrövid ABC könyv tehát nem megfelelő.

A jelzett beosztásból hátrány, visszaesés nem, de feltűnő előny származik.

A nagybetűkkel a második osztályban amúgy is egy b6, vagy legfeljebb hat hét alatt teljesen végezhet a tanító.

Az osztott iskolában ilyen beosztás válnék be:

a) Kisbetűk ismertetése, iratása és olvasás e körben. (Kapcsolatosan a nyomtatott kis betűk körében való olvasással.)

b) A nyomtatott nagybetűk megismeretése*) és olvasás ezek körében is. Az írásbeli nagybetűk megismeretése, iratása a második osztály tananyagát képezné.

E beosztás mellett a gépies olvasásban egyenlő gyakorlottságot szereznek az osztatlan és osztott iskola növendékei. Mindkét iskolánál el lesz érve a kitűzött főcél egyaránt. Külömbőség csak a megismert betűk számánál merül fel, de a második osztály e tekintetben is egyenlővé teszi az eredményt.

Téves úton járnak tehát azok, kik túl rövidre szabott olvasmányokban (I. oszt.) vélik feltalálni a gyors és biztos haladás titkát. *Kecesebb betű, több olvasmány*, ez legyen az osztatlan iskola tanítójának jelszava az I. oszt. olvasására nézve.

(Gyergyó-Ditró.)

Józsa Sándor.

* Ha a kis betűk körében elegendő olvasmány van, vagy lesz, ez esetben az osztott iskola tanítója is a kis betűk körében marad. Nézni kell a gyermek kicsinyiségét is.

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

Jegyzőkönyv.

a szeben-fogarasi esperes-kerület papságának, f. év július hó 6-án, Nagyszebenben, a belvárosi róm. kat. plébánia-lakban tartott koronagyűléséről.

Jelen voltak:

Gidófalvy Gergely, szt. Lászlóról nevezett szebeni prépost, főesperes-plébános, mint elnök.

Bakk Endre, vizaknai plébános; Meisler Vince, holományi plébános; Wigand János, szt.-ágothai plébános; Kiss József, nagyszebeni lelkész; P. Ferenczy Benedek, porumbákai lelkész; Tóth István, hitoktató; P. György József, nagyszebeni zárdafőnök; Melzer Károly nagyszeben-belvárosi káplán; Balázs Ferenc, nagyszebenkülvárosi plébános.

Távolmaradásukat kiementették:

P. Simon Jenő, tartományi főnök, fogarasi lelkész; Prokupek Sámuel terézvárosi igazgató; Kiss Gusztáv t. kanonok, az Orsolyák gyóntatója; Szóts János szeredahelyi plébános. Dr. Bilinszky Lajos, képezdei igazgató; Barabás József verestoronnyi lelkész, Popp József, szebeni káplán.

A gyűlés tárgya:

A magyarországi kat. egyház autonómiáját szervező gyűlés képviselőjének — az erdélyi egyházmegye részére — megválasztása.

Gidófalvy Gergely prépost főesperes elnök, örömeinek ad kifejezést hogy a kerület, papságának egy részét egybegyűlve ádvözölheti. Haugsúlyozza a korona-gyűlések szükségességét s azok hasznos voltát a papság üdvös működésének előmozdítása céljából. Kerületünk specialis helyzete miatt nem igen lehetett ilyeneket tartani; reményének ad kifejezést, hogy leküzdve az akadályokat, ezután gyakrabban használjuk fel a kedvező alkalmat. — Megköszöni azon szíves megemlékezést, melyben a papság 25 éves áldozópapi jubileuma alkalmából részesítette.*)

Bővebben fejtegeti a gyűlés tulajdonképeni tárgyát s újólaj köszöntve a megjelenteket, a gyűlést megnyitja.

Elaők a mai értekezlet jegyzőjeül Balázs Ferenc szeben-külvárosi plébános kéri fel.

A napirendre tűzött tárgyalás előtt elnök-főesperes megható szavakkal emlékezik meg azon fájdalmas gyászról, mely nagym. Lönhart Ferenc erdélyi püspök úr halálával, egyházmegyénket érte.

A papság helyéről felállva halgatja az elnök szavait s Bakk Endre vizaknai plébános indítványára: jegyzőkönyvileg ad kifejezést szíve fájalmának kegyelmes főpásztor halála felett.

Felolvastatik mélt. Gr. Majláth Gusztáv Károly erdélyi püspök úr 2450-98 sz. magas körlevele, melyben a papságnak jelenti a uebai főpásztor úr halálát: s egyúttal tudomására hozza, hogy a püspöki széket jogutódlással elfoglalta.

A gyűlés a magas körlevél tartalmát bódoglattal veszi tudomásul.

* Ugyanis a f. é. május hó 27-én ünnepelt 25-éves áldozási jubileuma alkalmából mely az új prépost úrnak mint ilyennek, első főpapi miséje is volt, a ker. papság értékes gyűrüvel; a hívek pedig remek kivitelű aranylánc és drágakövekkel ékített keresztrel lepték meg a közszeretetten álló főesperes-plébánost.

Ezen magas körlevélből kiindulva főesperes-elnök örömmel emeli ki, hogy az általános gyász és tájdalom közepett felemel és vigasztal a tudat, hogy néhai kegyes atyánk a legméltóbb örökösre hagyta terjedelmes egyházmegyéjének vezetését, kinek ismert buzgó élete s már eddigi dieső tettei bátorítanak, hogy bizalommal tekintünk egy szebb jövő elé. Az új főpásztor iránti hűség és ragaszkodásra hívja fel a ker. papságot s indítványozza, hogy az új főpásztor iránti hűsége és ragaszkodásának az esperesi kerület jegyzőkönyvileg is adjon kifejezését. Ad multos annos!

Olvasztatik a magyarországi kat. egyház autonómiáját szervező gyűlés tagjainak választási módozata.

Ebből kifolyólag elnök felhívja a gyűlést, hogy az erdélyi egyházmegyére eső 1 papi képviselő választását titkos szavazat útján ejtse meg. — A szavazatok ellenőrzésére felkéri Bakk Endre és Ferenczy Benedek plébánosokat.

Megejtetvén a szavazás, a következő eredmény tünt ki:

Beadott összesen tíz (10) szavazat, melyek mindenike nagyságos Fábian Sándor székesegyházi kanonok apát úrra esett.

Igy tehát a szeben-fogarasi esperes kerület részéről, az autonómiát szervező gyűlés papi képviselőjének Fábian Sándor apát-kanonok úr van megválasztva.

Az indítványok során Bakk Endre vizaknai plébános a korona gyűlések rendszeres tartását hozza javaslatba.

Indítványa általános helyesléssel találkozik.

Bakk Endre köszönetet mond elnök-főesperes úrnak a gyűlés tapintatos vezetéseért s a korona-gyűlésből kifolyólag is üdvözlő negyed-százados jubileuma alkalmából, melyen a közbe jött ünnep miatt, a papság személyesen nem jelenhetett meg teljes számban.

Elnök megköszöni az őszinte érzelem ezen nyilatkozását s a testvéries szeretetet és egyetértést továbbra is hangsúlyozva, miután a tárgysorozat kimerült a gyűlést bezárja.

K. m. f.

B. F.

Az esztergomi érseki kisdedovónó-képző intézetbe való felvétel szabályai.

Az I. osztályba felvételnél oly tisztességes előéletű katolikus nők, kik

1. 14. évüket betöltötték, de a 40. életévet még túl nem haladták ;

2. a polgári vagy felsőbb leányiskola IV., vagy a felső népiskola II. osztályát nyilvános tanintézetben sikerrel végezték, vagy a megfelelő tananyagból jó eredménnyel felvételi vizsgálatot tesznek ;

3. tiszta hanggal és jó zenei hallással bírnak.

4. egészséges, ép testűek.

Oly nők, kik valamely nyilvános felsőbb leányiskola VI. osztályát, vagy az elemi iskolai tanítónő-képző I. osztályát legalább is jó sikerrel végezték, 15. életévüket betöltötték és tiszta hanggal, ép egészséges testalkattal bírnak, azonnal a kisdedovónó-képző intézet II. osztályába léphetnek. Úgyszintén felvehetők a II. osztályba olyanok is, kik az I. osztály tananyagát magánúton elsajátítván, abból jó

eredménnyel felvételi vizsgálatot tesznek. E vizsgálatért 20 frtot tartoznak fizetni.

A felvételnél öhajtó növendékek a bibornok hercegprimás Ö Emjábózz intézék folyamodványukat, melyhez melléklendők

a) keresztlevél ;

b) a legutóbbi két tanévről iskolai bizonyítvány ;

c) orvosi bizonyítvány a testi épségről ;

d) a második védhímlőoltást igazoló bizonyítvány ;

e) ha folyamodó a megelőző tanévben iskolába nem járt, erkölcsi bizonyítvány a saját plébánosától.

Ezen eredeti vagy hiteles másolatban kiállított, mellékletekkel felszerelt folyamodványt augusztus 15-ig az igazgatóhoz küldjék be. Később érkezett folyamodvány tekintetbe nem vétetik. Aug. 31-én reggel 8 órakor, minden külön felszólítás nélkül, kötelesek a felveendők személyesen megjelenni az intézetben, hol először az orvos által vizsgáltatnak meg, vajjon egészséges testalkattal bírnak-e s alkalmasok-e a kisdedovónói pályára, azután az énektanár minden jelentkező hangját s zenei hallását vizsgálják meg.

Azok, kik a 2. pontban kívánt képzettséggel nem bírnak, felvételi vizsgálatot is kötelesek tenni és pedig a magyar nyelvből, számtanból írás- és szóbeli ; a német nyelv-, történelemből, földrajz-, természetrajz-, természettan- és mértanból csak szóbeli. E felvételi vizsgálatok aug. 31-én (d. u. írásbeli) és szept. 1-én (d. e. szóbeli) tartatnak meg. A szepiársban. rajzban s a női kézimunkában tanúsított ügyességöket sajátkezű dolgozataik s kézi munkáik által tartoznak igazolni.

A növendékek beiratasi díjnl 2 frtot, begedüért 4 frtot torua-ruháért 7 frtot fizetnek.

Elmezésre, lakásra, ösztön- vagy segélydíjakra nem számíthatnak, qhacsak az alapító biboros herceg-primás Ö Eminenciája különös kegye ebben kivételesen nem részesíti őket.

Esztergom, 1897. június 28 án.

Számord Ignác, lelkész.

Bérmálás Topánfalván, Offenbányán és Verespatakn.

Szép ünnepe volt június 23-án Verespataknak. Szép nap viradt e szikla bércek közé szorosan beékelte község igénytelen, de buzgó lakóira, mert Majláth Gusztáv Károly gróf, segédpüspök úr Ö Méltósága e napon érkezett bérmáltjában-e községbe, hogy a bérmálás szentségét és az élet kenyerét is ha kell kiössza a hívek számainak „ne deficerent in via recreati viatico.”

A község apraja nagyja esengve várta kegyes, Főpásztorát, kit 23-án a délelőtt folyamán körébe fogadhatott. Jól mondotta, találóan a helybeli plébános hogy miként a felkelő nap bearanyozva a bércek esuesait tette hívja föl a bányászt az elrejtett kincs fölkeresésére, aként kegyelmes Püspök Urunk a mi lelki és testi erőnket becses megjelenésével. Csinnal és sok ügyességgel összeállított díszkapukkal várták Ö Méltóságát a község határára az ugynevezett „Gurá Rosinál” és bent a községben a kincstári bánya bejáratánál, a hol egyrésztől Imren Károly járási főszolgabíró, másrésztől pedig Bánky Kálmán községi bíró adtak meleg szavakban kifejezést hódolatuknak mindnyájunk nevében.

Ezentul Ö Méltóságának utja valóságos diadalmenet volt. A lovas banderium mely elejébe ment, fölkiéste a községbe, a hol a piac tér előtti helyen már várta Ö Méltóságát a százakra menő, ünnepi ruhába öltözött népsokaság. Így a Mária társulat gyönyörű szép zászlójuk alatt égő gyertyákkal kezökben egy lelkész vezetése mellett — fehérbe

öltözött kis leánykák, a mindkét nembeli iskola növendékei, tanítók, illetve tanítónők vezetésével. — Pontban 1/4 12 órakor érkezett meg püspök Urunk 6 Meltósága s lezállván kocsijáról a „Desertessék a Jézus Krisztus“-sal köszöntött minket. Azután a néptömeg, mely föl, ton nagyobb és nagyobb lett, szent énekek zengése, barangok zugása és mozarok szótelen dörgése között a templomba vonult, mely annyira megtelt, hogy a templom falai a hirtelen lecsapódás következtében vízesékké váltak, pedig meglehetősen terjedelmes s szép háza ez — az Úrnak.

A templom ajtajánál a helybeli plebános Sney József valóban szívvel jövő, szép és lelkes szavakkal fogadta 6 Meltóságát, bemutatván fiú hódolatát és az egyház Főpásztorára iránti törhetetlen engedelmességének jeleit átadta a tem om külsőit.

A peretől fogva Verespatak teljesen ünnepeelt. A templom ajtaja két nap folyton nyitva állott a késő órákig s nem is hanyoztak soha, kik ne igyekeztek volna 6 Meltóságáért esedezni az egek Úrához. — Azt mondják a bányász nép szeret jól élni: — igaz! de szereti Istenét is és azokat, a kik Isten és ember között közvetítőül rendeltettek t. i. az egyház szolgáit különösen Verespatakon.

Leírhatatlan volt a lelkesedés és ragaszkodás 6 Meltósága iránt. S hogy ez igazi lelkesedés volt, ennek legszebb bizonyossága az, hogy szerda délelőttől kezdve, péntek az-az Jézus szt. Szíve ünnepének reggeli 1/2 7 óráig nem volt hiány a töredelmes lelkeknek a szentségekhez való járulásában.

Szerda délelőtt három lelkész némi megszakítással, délután 6, esztörtökön délután hat, és pénteken reggel három lelkész osztogatta a megtérő bűnösöknek a gyemmet. Valóságos missió volt: még 700-nál is többen járva a szentsékhöz, De nem is maradhattak távol igaz, — érző lélek. Ha valakiben a hitük még csak egy kis szikrája égett langra kellett gyúlnia a kegyes főpásztor gyújtó szavaira, melyeket úgy a bérmlást megelőző napon, mint a bérmlás napján hveihet intézett, figyelmeztetve őket a jövő veszélyeire, — nemkülömben az oadó önfeláldozás áttára midőn az út fáradaimait megvette, 6 maga is segített a töredelem szentségének kiosztásánál. — 23-án este a zubogó eső dacára szépen kivilágították az ablakokat s a bányász ifjúság Balog Lajos kántortanító esinos üdvözlő szavai mellett banyaméssessel kezökben tisztelgett 6 Meltósága előtt. Csak be feleldék el a mit 6 Meltósága ez alkalommal a szív két fő indulatjáról az ifjúságnak mondott s a kik a vezetésre vannak hivatva, legyenek rajta, hogy a földhöz vonzó indulatokat tépjék ki szívékből.

Juni 24-e volt az a szép nap, melyre valóban oly igazi áhitattal készültek a hvek jóval az előtt, de különösen megelőző naptól zsutolásig megtöltve a templomot a délutáni isteni tisztelet alatt is. 345 volt a bármáandók száma: oly szám mely mindenestre szép jele az Isten és kegyelem eszközei iránti lángoló szeretetnek.

8 órakor vette kezdetét az isteni tisztelet melynek ünnepélyessé tételére a helybeli dalárda adta a legszebben elő az úgynevezett „bányász misét.“ 6 Meltóságának érkezése vagyis templomba lépése alkalomával szintén szépen énekeltek úgy szerda mint esztörtökön az „Acca Sacerdos“-t.

Délután 6 Meltósága végezte szintén Jézus szt. Szívének imáadására az isteni tiszteletet a papság segédkezdése mellett, miközben ft. Hukk György úr szép, tiszta, csengő hangon ügyesen rögtönözött beszédet tartott. Így tehát valóságos apostolkodással járt püspök urunk 6 Meltósága Verespatakon is. Apostoli szavait visszhangozzák berceink, mig csak Verespatak áll.

Juni 25-én Jézus szentséges Szívének ünnepén reggel 1/9 órakor érkezett a kies fekvésű Topánfalva községbe 6 Meltósága. Már kora reggel ágyúdörgések jeleztek a nagy napot s a község apraja-nagyja ünnepi hangulatban sietett a magas vendég elé.

Torda-Aranyos vármegye fiatal tevékeny alispánja Betegh Miklós dr. 50 bavaszi nemzeti banderista s 20 kocszi kíséretében elindult Püspök urunk elé s a megye határánál szervezeten megállapodva várták 6 Meltósága megérkezését. A megye határánál az alispán ur fogadta 6 Meltóságát a politikai hatóság nevében, melyre rövid szeretetteljes válasz után megindult a kocsi. A fenyőágakból burkolt félkörméteres Aranyos hídnál lobogó díszbe öltözött díszkapunál a hitközség nevében Magyar Bertalan kir. közjegyző és egyh. főgondnok üdvözlő 6 Meltóságát, mire barangok zugása és tarackok durragása közben érkezett a menet a plebániára, melynek kapujában újabb meglepetés érte Püspök urunkat, a mennyiben a topánfalvi ur hölgyek, számszerint 60-an, sorfalat álvá, nevökben díszes virágcsokrot nyújtott át talpraesett rövid beszéd kíséretében Erczy Jolán áll. isk. tanítónő kisasszony, mi feltűnően jól esett 6 Meltóságának, ki egy pár szeretetreméltó szavával lektelezte az egész hölg. világot.

A plebánián Lestyán plebános lakosztályába vezette 6 Meltóságát, a papság templomba vonult és testületileg jött püspök urunk után s megkezdődött az egyházi ünnepe. Szent mise alatt a kar énekel és főleg Hoos kinstári főerdész hatalmas bariton hangú solója ragadta el az ájtatoskodó hiveket. Mise végeztével a helyli plebános szent beszédet tartott Jézus szent szíve jóságáról, melyből kiindulva Püspök úr 6 Meltósága hatalmas predikációt mondott. Nem hiába fölkelet apostola az ur Jézusnak s buzgó tisztelője szentséges szívének, mert a szó hatalmával úgy, csak egy apostoli lelkületű főpásztor élhet. Az a közvetlenség a beszédben, az egyszerűség a kifejezésben, a meggyőző keresetlenség a szavakban, az otthonosság a lelkivezetésben minden egyes szavából visszatükröződött. Annyira megnyerte meg az oláhokat is hogyha 10-15 napig itt tartózkodik, nem kellett volna szent Pálként eredménytelenül körökből távozn.

Ezután fejtegetve a bérmlár szentségét 25 egyént erősített meg a hitben. Mise végeztével 12 festület és hivatal tisztelgesét fogadta 6 Meltósága, mely után a magyar olvasókör díszterembe vonultunk, hol 102 terítéki böjtös bankett volt tiszteletére. A harmadik fogagnál felállott 6 Meltósága és kellemes csengő hangjával elvette a vatikáni Aggastyánt, szentséges Atyánkat és apostoli királyunkat, mit a község állva hallgatott. Ezután Dr. Betegh alispán köszöntötte fel Püspök urunkat az 6 szokásos ékesszólásával. Majd Csiky ker. főesperes az alispánra trített poharat stb.

Bankett után 6 Meltósága a csendes félreeső plebánia lakba vonult: vissza s délután 4 órakor a zsutolásig megtelt templomcsánkban veeernyét tartott s újra szentbeszédet mondott. Veeernye végeztével gyónatószékbe ült s több léleknek visszadta nyugalmát. Templomosan után a papság kíséretében elindult 6 Meltósága sétára s a közeltekvő gyönyörü kivezésű „Podur“-kinstári fenyves erdőbe vette útját azonban már a hegy tővénel a „pusillus grex“-t oprézn engedvén, 6 maga Isten segítségét érte és a más napi Officiumból ánticipált, melynek végeztével nyáját megkerülve serpentinázott kifelé a fenyvesek között uem gyözve dicserni az ozonos levegőt és gyönyörü fekvésű vidéket Jol kifárasztva kíséretét, mert 6 Meltósága korához illő fürgeséggel járkált, este 8 órakor érkezett vissza lakására, hol szerény vacsoráját környezetével elkötve s velök ezután a folyosón sziesztálva „adoratio“ után nyugodni tért. Másnap már 6 órakor reggel a templomban volt várva a gyónókat s 7-kor fogadalmi unonnan beállított Lourdi grottát, szobrot és kis oltárt megáldotta s szentbeszédet tartott, oly meleg közvetlenséggel, mint csak egy Máriának Lourdba járt és csodát látott buzgó gyermeke tetheti. Elmondta 6 Meltósága Lourd keletkezését és egy általa ott létekor látott esodálatos gyógyulási s intette a hallgatóságát a mindig segítő bold. szüz tiszteletére. Ezután tartá az első szent misét, a kis oltáron a hvekért, melynek bő áldásaiban, hogy részesüljünk eszközölje ki a bold. szüz Anya. Egy pár magán látogatást tett Püspök urunk 6 Meltósága 1/2 10 órakor barangok zugása és tarackok durragása, no meg az ujjongó lelkes „se treaske“-zó roman

néptömeg ovációi között kocsijába ülve büszkét vett Topánfalvától, hogy fáradságos apostoli utját Offenbánya felé folytassa.
(Folyt.)

I R O D A L O M

Könyvismertetés.

Erzsébet leányul királynénak „A királyi gyermek neveléséről“ fiához II. Ulászló Magyar- és Csehország királyához írt könyve
Fordította: *Dr. Utlárik János* nagyszombati és. főgy. m. n. tanár.

Ismerteti: *Schwarzczel Adél*

Úgy vagyunk a történelem olvasásánál, mintha egy beláthatatlan végtelen barátságban vinne át útnak. — Csata, küzdelem mindenfelé. Sokszor emberi gyarlóság, legtöbbször egyéni érdek, néha magasztos eszme fújja a harczi riadót.

Oly jól esik, ha aztán egy-egy békés területbe jutunk; hol a művelődés története nyújt rövid, de kedves pihenőt. Az pedig épen kellemesen hat, ha arról olvasunk hogy a bajdan olykor sötét korban is volt, a ki gondolt a gyermeknevelésre, még akkor is, ha e nevelési eszme a nem mindig vonzó korszellemének felelt meg s ha első helyen a gyermek királyi származását tartotta is szem előtt.

E kettő vezet Erzsébet leányul királyné tollát is, de azért sok, ma is helyesnek tartott nevelési elvet állít föl úgy a testi, mint a lelki nevelés terén.

Első soraiban nagy hiúsággal s királynői érdekekkel szól: „A királyi fényt nem szabad a gyermek nevelésénél nélkülözni. A királyi nevelésnek szabályait senki sem ismerheti jobban, mint én, ki egy jeles és hírneves királynak (Zsigmondnak) leánya vagyok, ugyancsak egy hírneves királynak felesége (IV. Kázmér) testvére és unokatestvére három királynak egy nagy fejedelmnek és egy bibornoknak anyja.“

Hiúsága abban éri el tetőpontját, hogy leánya fiának, — mert szeriaté tudnia illik, — milyen dót zeng egy olasz költő a nyolevan esztendő királyneéről. A dalmok többek között így szól:

„Jó csilagzat fénye ragyog körüléd,
Testeden az örök ifjuság kelme látszik.
Bájaidat emelik szép szeméd és ajkad,
Eanyi dicséret úgy hiszem nem száll senkire mint te rád.
Istennő vagy tán, nem is a földre való!“

Az anyai hiúság azonban szelídíti a királynőt, midőn mondja: „Reményem, nem veszed rossz néven, hogy magamról sokat beszélek. Az öregek, mint tudod, igen szívesen beszélnek dicsőségükről, különösen saját gyermekeik előtt, kiknek szülőik erényeit és jó cselekedeteit utanoznok kell.“

Ugyancsak a szerető anyai büszkeség mondatja vele: „A helyes nevelésnek szabályait, akarom előtéd fejtegetni én ki hat fiának s ugyanígy leánynak vagyok anyja; azokat önmagam ápoltam, neveltem s kikkel igen gyakran, sokaknak közbmulatára együtt ültem az asztalnál.“

„Semmit sem szabad elmulasztanod — mondja tovább — ami egy híres király neveltetésénél megkívántatik.“ — És itt úgy látszik inkább a külső, azaz a testi nevelésre gondol, mert Mária Bosznia királynéjának szavait idézi, aki azon kérdésre: „hogy mi lehet az oka annak, hogy a paraszt-gyermekek születésükkor a legtöbb esetben sokkal

szébbek, mint a nemesek kis gyermekei, ha pedig nőni kezdenek, mind inkább elvesztik testi szépségüket?“ — így elel: „Mi az oka annak, hogy a kis számár sokkal helyesebb, mint a kis csikó, de csakhamar domtalanabb lesz, miután sokkal több gondot fordítanak a csikó, mint a kis számár nevelésére.“

A testi nevelés szempontjából minden esetre érdekes a királyné azon határozott óhajta, hogy Anna, az ifjú anya-királyné, maga táplálja gyermekét, mert úgy mond: „A gyermekek jellemét és szellemét gyakran jobban megtanítja a tápláló dajka, mint a rossz tanító.“ Itt rámutat Cyrus anyjára, Mándánéra és Cato feleségére, mint vonzó példákra a jó anyáknak.

Különös azonban, hogy itt ismét hivatkozik az állatokra, kecskékre, jubokra stbre. Mintegy óvó például említi, hogy Aeneas vad volt, mert Hyrcania tigrise — Cupido kegyetlen, mert oroszlán táplálta.

Második helyen az istentelő vallásos nevelést ajánlja. Azonban itt is hamar megszólal a királyné az anya mellett: „Az a vallásos nevelés en a politika: „A mennyire lehet — úgy mond — soha se reggelizzék addig, míg szent misét nem hallgatott, hogy lássák az emberek mennyire szereti a vallásosságot. — Mert a népek szívét semmi sem szerzi meg inkább a fejedelmek számára, mint a vallásosság híre.“

Ha itt, a számításért el is ítéljük, kibékít később, midőn kifejti, hogy különösen azért ohítja vallásosan neveltetni unokáját, mert ez megtartja az erény útján. Itt büszkén monja el, hogy férje, Kázmér valamennyi fejedelmet felülmúlt a jámborságban, a fia Kázmér pedig annyira kitünt jámbor istenes élete által, hogy halála után a szentek között igttatták.

Ezek után az igazságságról és lelki erősségről, mint igazi fejedelmi erényekről oly fenköltén, oly igazán beszél, hogy az ember csodálkozva kérde: hogy lehetett II. Ulászló azaz Dobzse László egy ilyen magasztos elveket valló királynénak fia?!

A könyv elején a fordító megjegyzi, hogy „talán sokan kétségbe vonhatnák a királyné szerzőségét azért, mert, a munka latianul van írva.“ — A kétséget inkább az ébreszthetné föl, hogy miként lehetett a királynénak nevelési elveit oly kevéssé megvalósítania? holott, mint maga mondja, gyermekeit ő nevelte.

„Igazság nélkül — úgy mond — a fejedelmek soha semmiféle dicséretes, helyes és jó cselekedetet nem vittek véghez.“

„Ambár a fejedelmeknek egyetlen erényt sem szabad elhanyagolniok; még is semmi sem kívánatosabb az erények között a lelki erősségnél. Ez tanítja meg az embert kitartásra, türelemre békében és háboruban. Kinek lelki ereje van, nem fog annál hiányozni a test edzettsége sem. Jelen lesz annál a lelki nagyság, az önbizalom, fölvertezi a lelket a veszély ellen s fegyvert szolgáltat a veszély pillanatában. Fenköltiséget, előre látást, higgadságot ad, mely óv harag és szenvedélytől. Az állhatatosság pedig a lelki erősség állandó kísérője.“

Ezeket írja s minden egyes pontot oly szépen világít meg, hogy még a jelen korban sem hagy fen semmi kívánni valót.

Később, midőn a mértékletesség elveiről beszél, szintén

a görög mythológiából idéz, aztán elmondja, hogy Artaxerxes menekülése közben fűgével és árpakenyérrel csilapítván éhségét, fölkiáltott: „boldog istenek! mily élvezet volt eddig elrejtve előttem.“

„Szoktatni kell a gyermeket, — mondja tovább — hogy szerezzé meg a szóközi tehetséget.“ Itt különösen érdekes, mint figyelemzeti fiát, hogy unokája mellé képzett nevelőt adjon: „Az Isten szerelmére kérlek, minden erődből arra törekedjél, hogy oly nevelőre bízod gyermeked, kit nem kevésbé ajánl műveltséggel párosult erkölcsi nemessége mellett az ő tudományos szakképzettsége is.“ — Kissé különös hasonlattal él ugyan, idézván Horáciusból, ki szerint: „sokáig megtartja a korszak azon szagot, a mely átjárta a s.“ — így folytatja — világosan bizonyítja, hogy a tanító képzettsége nagyon elősegíti a gyermekek tanulását.“

A nevelő választásában hivatkozik a bölcs Cratesre, Diogenesre, Fülöpre, Nagy Sándor atyjára, Dionisiusra és Agesilausra, kiknek fő gondjuk volt gyermekeik mellé a legjobb nevelőt választani. — „Így kell tenned neked — mondja — a gyermek nevelését illetőleg, hogy az mintegy a szép művészetekben és tudományokban nevelkedve, a lelki nemességgel hasznos tudományosságot kössön össze.“

„Talán azt fogod kérdeni tőlem, hogy miként tanítsatok a gyermeket?“

E kérdést fölitéve, egy sok tekintetben helyes tanrendet, napi programot nyújt, mindenütt példákra hivatkozva hasonlatokkal élve. E paedagogiai és didaktikai rendszabály rövid kivonata a következő: „A tanulásra legalkalmasabb idő a reggel és pedig a hajnali órák: reggelizésig, mely után a gyermek legalább 6 órát pihenjen. Ez idő alatt a házbéliek a gyermekkel hasznos és üdvös, de nem tudományos dolgokról beszéljenek. Hasznos lesz a gyermekek, ha üdülés gyanánt zene és ének hangzik körülötte.“

„Mihelyt a gyermek ezen kiszabott időt társalgással eltölti, térjen vissza könyveihez s ha megtanulta a nyelvtani szabályokat, gondoskodnod kell költői olvasmányokról, ilyenek: Vergilius, Homeros munkái.“

„Nagyon célszerű lesz az irodalom legkiválóbb jellemű férfiainak a gyermekek utánzó példák gyanánt előállítani.“

„Mivel azonban a tanulmányok a fejedelmi személyekben, ha kelletténél tovább tartanak, unalmat idéznek elő, célszerű lesz a gyermek testi erejét gyakorlatok által fejleszteni. Előnyös szokás az, ha a gyermek kortásaival együtt tornázik, futást rendez, ugrál. Pihenőtől jó a sakk-játék: a gyermeket igen érdekli és gyönyörködteti. A gyermek azonban olyan játékkal foglalkozzék, mely nem annyira a vak szerencsére, mint a szellem élességére van alapítva.“

(Vége köv.)

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Méltóságos püspök urunk** e hó 13-án az esti gyorsvonattal Bécsbe atazott, hogy ott mint megyés püspök az esküt ő Felsége kezébe e hó 15-én letegye. Bécsből visszajövet utjában többszörös látogatásokat fog tenni széleskörű rokonságánál és ismerőinél s valószínűleg e hó 22-én érkezik vissza székvárosába, hogy mint megyés püs-

pök egyházmegyénk kormányzásának megkezdett munkáját tovább folytassa azzal a bámulatos odaadással és mindeure kiterjedő figyelemmel, mely rövid pár napi kormányz sa alatt minden pillanatát lefoglalta. Valóban bámulni kell azt a tevékeny szeretetet és atyai gondoskodást, mely nem en; ed nyugtot tevékeny lelkének. Alig érkezett egyházmegyénkbe, már a terhes hányavidéket járt hol, csaknem kétezer lelket bérált; onnan haza jövet átvette az egyházmegye kormányzását; majd 10-én a helybeli katona kórház kápolnáját szentelte fel; végezte a papszentelést, melynek végső functiója e hó 11-én folyt le, ekkor avatta u. i. Krisztus egyházának tanítói sorába a mult lapunkban már említett ifjú levitákat, kiket szentelés után szeretet lakomán saját asztalánál vendégelt meg. 12-én Ráduly Simon új papnak első szent miséjénél a manufactori tisztét végezte; 13-án M. Igenben bérált. közben pedig majd látogatásokat tett, majd a betegesen fekvő P. Ferenci szerzetest kereste fel több ízben a késő esti órákban nyugasztalta és látta el pár nappal halála előtt az örök élet úti eledelével s megerősítette a nehéz halálközdelemre. Rafael, az Úr anyala kísérje ő Méltósága lépteit s vezesse ide vissza épen övének szerető köré!

— **Negos. Fábian Sándor** székesegyházi kanonokot a Felség f. évi június 25-én kelt legfelsőbb kéziratával a már másfél év óta üresedésben lévő nagypréposti állásra nevezte ki. Nem keressük a kinevezés e hosszú halogatásának okát, pedig tudjuk, hogy b. e. Lőnhart püspök urunk ő eexája a kinevezést több ízben meg is sürgette a m. k. miniszterinnál, hanem őszinte örömlüknek adunk kifejezést ő nagysága ezen újabb kintüntetése alkalmából s üdvözöljük ő nagyságát, mint nagyprépostunkat; üdvözöljük benne a komoly munka emberét, ki úgy a papnevelő intézetben prefectusi állásában, mint a nagynevű Fogarassy püspökünk oldala mellett titkári minőségében, s mint gymnásiumi és főnevelő intézeti igazgató a kötelesség teljesítésben mindig előljárt; üdvözöljük ő nagyságát, mint az erd. rk. státus egyik oszlop tagját, ki státusgyűléseinken mindig mint a szigorú egyházas felfogás és a hierarchicus jogok erős védelmezője tűnt ki a liberalizmus felé hajló felfogással szemben; kin meglátszott, hogy a Fogarassy iskolájából került ki. A kinevezést a hivatalos lap következőleg közli: Vallás- és közoktatásügyi miniszterem előterjesztésére az erdélyi gyulafehérvári káptalanban Fábian Sándor olvasó kanonoknak a nagyprépostságra és dr. Ujjfalusi (Tódor) József éneklő kanonoknak az olvasó-kanonokságra való fokozatos előléptetését jóváhagyván, az eként megüresedő éneklő kanonokságot Imets Fülöp Jákó székesegyházi esperes-kanonok és gyulafehérvári piébánosnak adományozom. Kelt Bécsben, 1897. évi június hó 25-én. Ferenc József, s. k. Dr. Wlassics Gyula, s. k. — Szívünköl köszöntjük az előléptetetteket mindnyájan: köszöntjük Ujjfalusi dr. urat, úgy is, mint volt előljárónkat, úgy is mint a szerkesztésben volt elődünket, s főleg, mint irodalmi Társulatunk lelkes elnökét, üdvözöljük Imets úrban a kiérdemült professort és széles ismeretkört tudós férfit. Isten mindnyájokat sokáigéltesse!

— **Püspök urunk ő méltósága** folyó hó 13-án kegyeskedett M.-Igenben Kiss Báliut es. k. kamarás úr három gyermekének, kik mellé még öten csatlakoztak, a bérmálás szentségét kiszolgáltattani. A Főpásztor kíséretében voltak nsgs. Tamási Aron kanonok úr, Hukk György áldozópap-nevelő, Kóródy Péter dr. és Vass Albert theologiai tanárok. A határszélen lendülettel beszédbe üdvözölte a körjegyző az apostoli buzgóságú, lánglelkű Főpásztort, kit a templom ajtajánál Sántha János helybeli plébános fogadott. A szent mise után válogatott szavakból összefűzött beszédet mondott ő Méltósága a bérmálandóknak, hangsúlyozva e napnak fontosságát egész életükre s szent Margit példáját állítva lelki szemek elé. A bérmálás után a bérmászülökhöz is szólott a kegyes Főpásztor intve őket, hogy jó példájuk által segítsék főképen bérmagyermeküket. Kiss Báliut úr gyermekeinek bérmászülői gr. Apponyi Albert orsz. képviselő úr és neje voltak, kiket Dr. Török Albert ny. főispán és Ugron Lázárné ő méltósága helyettesítettek. A es. k. kamarás úrnál gazdag dejeuner volt, melynél a házi úr mélyreható szavakban köszöntötte föl Erdély püspökét kapcsolatban azon egyházzal, melynek hajója kormányzására rendeltetett. Püspök urunk ő Méltósága azonnal válaszolt éltetve a jelenlevő kat. urakat és nőket, mint az Egyház hajójának árbocait és vitorláit. A Főpásztor kíséretével együtt délelőtt 11 óraker székelyhelyre visszatért.

— **Papj szentgyakorlatok.** Mint értesülünk püspök urunk ő Méltósága egyházmegyénk papságával augusztus hó második felében székvárosában, Gyfnehérvárt, három napi lelki szentgyakorlatokat fog tartani. A papsághoz ez ügyben intézett felhívás már legközelebb meg is jelenik és körlevélben szérkületik, melyben a jelentkezés idejéről és a lelki gyakorlatok megtartásáról kellő utasítást fog találni mindenki. Bővebb és részletesebb felvilágosítást Steiniczter Ede t. kanonok és papnövelő intézeti lelkiigazgató úr nyújt annak idején a résztvevni akaróknak.

— **Kinevezés.** Antal József okleveles kántor és tanító Al-Csernátomban kántortanítóvá, Fábry Ilona okt. tanítóú Gyergyó-Alfalura tanítóúné neveztetett ki.

— **Részvétellel vették a következő gyászjelentést:** Az erdélyi Szent István első apostoli királyról nevezett szent ferenczrendi rendtartomány főnöke és tagjai szomorodott szívvel tudatják, hogy szeretett testvérük, tisztelendő Ferenczi Ignác György atya, kiérdemült quardian, gyulafehérvári háztónök, életének 49-ik, szerzetesi fogadalmának 27-ik és áldozó papságának 24-ik évében hosszas betegeskedés s a haldokló szentségeinek áhítatos felvétele után f. hó 12-én este 7 óraker az Úrban esendesen elhunyt. Földi részei folyó évi július 14-én d. u. 3 óraker fognak a zárda templomának sírboltjába örök nyugalomra helyeztetni. Halhatatlan lelkéért az engesztelő szent mise áldozat f. hó 15-én reggel 9 óraker fog a Mindenhatóknak bemutatattani. Lelkének üdvösségét az Úr igalmába s paptársainak imáiba ajánljuk. R. i. p. l. Gyulafehérvárt, 1897. július hó 13-án.

— **A felvinci árviz-károsultak segélyezésére adakoztak még:** ft. Papp Jánvs k. remetei esp. pleb. úr 10 frtot, ft. Prokupek Sámuel úr N.-Szebenből 6 frt 68 krt, ft. Kovács Mihály es.-csiesői pleb. úr 2 frtot, a tordai olvasó jótékony nőegylet 20 frtot, tek. Szóts Albert úr Zárda-ból 7 frt 70 krt, ft. Müller János boicai pleb. úr 2 frtot

ns. és ft. Kovács Ferencpát, úr 4 frtot, mélt. Gr. Zichy István úr Sz.-Földvárról 10 frtot, tek. Lengyel Kristóf torda ügyvéd úr 5 frtot, ns. Bergai József pénzügyi igazgató úr 1 frtot, ft. Máté József bácsi pleb. úr 1 frtot, tek. Ikrich Arnold alvinczi főszolgabíró úr 2 frtot, ft. Bálinth György gyfnehérvári főnövelői subregens, főgymn. tanár úr 2 frtot, tek. Molnár Ferenc kvásárhelyi birtokos úr 2 frtot, ns. Gidófalvy Gerő nagyszabeni prépost úr 2 frtot, nt. Magdó Mihály m.-újvári exp. káplán úr 6 frt. 35 krt. Összesen begyűlt 200 frt 73 kr. Ezen összeget átadtam a polgármester úrnak A nyugta szóról-szóra ez: „112—1897 pénzt. napló. Hivataltos nyugta. 200 frt. 73 kr. azaz: kétszáz forint 73 krról, mely összeget főtisztelendő Kovács Lajos úrtól, mint a felvinci árvizkárosultak javára eszközölt gyűjtést, hogy mai napon hiánytalanul átvettem, elismerem és nyugtázom. Együttal az árvizkárosultak nevében a nemesszivű gyűjtő úrnak ezen szép eredményű gyűjtésért hálás köszönetem nyilvánítom. Felvincen, jul. 6-án. 197. (P. H.) Magyar Efraim s. k. b. polgármester.“ Fogadják a kegyes adakozók hálás köszönetünket! Felvinc, 1897. jul. 10. Kovács Lajos id. felvinci lelkész.

— **Nyilvános köszönet.** Méltóságos és főtisztelendő Majláth Gusztáv Károly gróf püspök úr a szentháromsági róm. kat. elemi iskolánál szervezendő II. tanítóilletve a tanítónői állás javadalalmazására uradalmi pénztribából évi 50 frt. segélyt kegyeskedett legkegyelmesebben engedélyezni. Ezzel a kat. tanügy jövője Szentháromságon talán hosszú időre biztosítva leendő. S ez anuál örvendetelesebb és fontosabb, mert elismert igazság: „A kie az iskola, azé a jövő.“ Midőn ő Méltóságának ezen — a kat. tanügy és nevelés oltárára följajánlott nagy fontosságú áldozatát a nyilvánosságra hozni bátorkodtam, a megörvendtetett hitközség nevében legmélyebb köszönettel és hálával telt szívvel adózom ő Méltóságának, kérve az Úr Jézust a legfőbb Pásztort, hogy ő Méltóságát megkezdett főpásztori hivatalában kegyelmével egy hosszú, boldog életen át támogassa és vezérelje! Szentháromságon, 1897. július hó 13-án. Kiss A n d r á s, plébános.

— **Szőlőkivételünk érdekében.** Az „Országos szőlőtelepítő szövetkezet“ megtette az első lépéseket arra nézve, hogy Magyarország ez évi esemegezőlőtermése azt orosz- s énémetországi piacokon helyettesse el. Sőt kilátás van arra, hogy a szállításra alkalmas borszőlő fajok p. o. Bakar, Mézesfőhér, Dinka stb. is, — mint esemegezőlő — lesznek értékesíthetők. A szőlőkészleteket a legelső rangú orosz. és németországi cégek veendőik át. A szőlőért nálunk ismeretlen magasságú árak fognak fizetenni. A kötéseket a szövetkezet és a külföldi cégek közt a legközelebbi időben valószínűleg már létre jönnek. Azon szőlőtermelők, kiknek tevékenítésre képes szőlőfajásból termésük mutatkozik, készletheiket az „Országos szőlőtelepítő szövetkezet“nél Budapes-VI. Nagy-mező-utca 12 bejelenthetik.

— **Pályázati hirdetés** tanári állásokra. Az erdélyi róm. kat. status főtanhatósága alatt álló esiksomlyói róm. kat. főgymnasiumhoz a magyar-latin esetleg latin-történelem, a székelyudvarhelyi róm. kat. főgymnasiumhoz pedig a magyar-latin tanszékre pályázat hirdettetik. Ha helyettes tanár neveztetik ki, fizetése évi 600 fit és 150 frt lakás pénz: ha

pedig rendes tanár nevezetik ki, fizetése évi 800 frt, 150 frt lakáspénz és 10 évenként 100 frt fizetési pótlék. Mindkét főgymnasium államsegélyt is élvez, a melyből a fentebbi fizetésen kívül az alkalmazandó tanár is megfelelő osztályban részesül. Az életkort, vallást, családi állapotot, végzett tanulmányt, hadkötelezettségi viszonyt és netalán eddigi szolgálatot igazoló okmányokkal és tanári képesítő oklevéllel felszerelt folyamodványok folyó évi augusztus hó 4-ig méltóságos Gr. Majláth Gusztáv erdélyi püspök úrhoz Gyulafehérvárra adandók be. Kolozsvárt 1897. július 13-án tartott ülésből az alélők helyett Dr. Groisz Gustáv igazgatótanácsos. Szabo Alajos jegyző.

— **Pályázat.** A szarvaskendi róm. kat. kántor-tanítói állásra ezennel pályázatot hirdettek. Evi javadalmazása: készpénz 402 frt; szemes tengeri 50 nagy véka, egy hold kert haszonélvezete, két szobás lakás. Teendői: kántori functiók, tanítás és a falkola kezelése. Pályázni kívánók kérvényeiket keresztlevéllel, k. tanítói oklevéllel s netán eddigi szolgálataikat igazoló okmánnyal felszerelve folyó évi július hó 25-éig szarvaskendi róm. kat. plébániai hivatalhoz címezve (u. p. Esztény Szolnok-Doboka megye) nyújtatják be. Kelt Szarvaskenden, 1897. július hó 10-én. Ifj. Agoston Lajos.

— **Pályázat.** A közsvényesi róm. kat. elemi népiskolánál a tanítói állomásra pályázat hirdettetik, a következő feltételek mellett. Jövedelme: 254 frt, államsegély, 130 frt. a község pénztárából. A „Bakó-féle alaptól 200 frtnak, évi kamata -- jelenleg 16 frt. 2 öl kemény tűzifa a hához beszállítva. Két szoba és egy kamrából álló lakás, 250 öl jó minőségű kert és 1200 öl területű részben szántó és részben kaszáló. A hitközség egy fatartó szin és egy sertés öl felállítására kötelezi magát. Teendői: a kezdők és az I. H. vegyes osztályoknak vezetése. Szükség esetében, azaz a kántor-tanítónak esetleges betegsége alkalmával, vagy törvényszerű elfoglaltságakor a kántori teendőkben segédkezni és az isteni tisztelet alatt a rendre felügyelni. A pályázni kívánók felkérhetnek, hogy kellő okmányokkal felszerelt folyamodásaikat alatt irt iskolaszéki elnökhöz július 31-ig szíveskedjenek benyújtani. Közsvényesen, 1897. július 7-én Maros-Torda megye u. p. Deményháza. Pap Tamás, isk. széki elnök, lelkész.

— **Pályázat.** A szentháromsági róm. kath. kántor-tanítói állásra pályázat nyitattik. Javadalmazása: 1) Államsegély 187 frt. 2) Anyaegyházi kepe 100 frt. mely a kepeválsági alaptól havi előleges részletekben fizettetik. 3) Püspöki segély 50 frt, évnegyedi utólagos részletben. 4) Fiókegyházi kepe készpénzben és természetben 30 frt. 5) Szent mise alaptól 14 frt. 6) Stóla átlag 10 frt. 7) A más vallású tanulók után fizetendő 1—1 frt. tandíjból 10 frt. 8) 10 hold 148 öl szántó és kaszáló, melynek évi haszonélvezeti értéke 140 frt. összesen 541 frt. 9) Félhold kitünő minőségű belsőség, veteményes és gyümölcsös, 4 osztályú lakás, jó karban álló gazdasági épületek, alkalmas nyári konyha. Kötelességei: a kántori teendők végzése az anyaegyházban és filiában, az osztatlan népiskola vezetése az ismétlőkkel együtt. A falkola kezelése. Oklevéllel és egyéb okmányokkal felszerelt kérvények f. évi augusztus hó 8-áig a szentháromsági róm. kat. lelkészi hivatalhoz beadandók. Pályázók a határidőn belüli vasárnapok bármelyikén énekpróbara megjelenni kéretnek. Ez állás szept. 1-én foglalandó el

Szentháromságon, 1897. július hó 7-én. Kiss András, plébános. Farkas Lajos, gondnok.

— **Pályázat.** A gyulatehérvári róm. kat. elemi főiskolánál az első (IV. osztályt vezető) tanítói állomás tresedése jöven, arra ezennel pályázat hirdettetik. Javadalma: különböző alapokból szálláspénzzel együtt 567 frt 70 kr, vagy esetleg természetbeli szép szállás az iskola épületben. Pályázni kívánó okleveles tanítók kellően felszerelt folyamodványaikat folyó évi augusztus 10-ig a fr. erdélyi Püspöki Hatósághoz igyekezzenek benyújtani. Ha az első állomásra esetleg helybeli tanító neveztetnék ki, ezen esetre valc tekintettel a pályázati folyamodványban határozottan kitéendő, hogy pályázó a többi, hasonló fizetéssel ellátott állomásokra kíván-e reflectálni vagy sem? Gyulafehérvárt, 1897. évi július hó 10-én. Az igazgatószág

— **Pályázat.** A nagykászoni róm. kat. kántor-tanítói állomásra folyó 1897. évi augusztus hó 10-ig pályázat hirdettetik. Ezen állomás évi jövedelme: 1) tiszteséges lakás három szobával egy konyha egy kamra, egy sütőház külön földel alatt egy kettős pince, egy csűr és istálló, egy sertésöl és veteményes kert. 2) Kepe az 1896-ik évi kepekivétel szerint 180 kalongya rozs és 180 kalongya zab, osporából 70 frt. 3) Szentmise alaptól 8 frt. 4) Stólaból 70 frt. 5) Tűzifa vegyes 70 terü. Kötelessége leendő a rendes kántori teendőkön kívül a reábizandó mindennapi és ismétlés tankötelesek tanítása. Pályázni kívánók a kitűzött határidő alatt kellően felszerelt folyamodványaikat alatt irt iskolaszéki elnökhöz küldjek be. Személyes megjel. és előnyt nyujt. Nagy-Kászón, (Csik-megye.) 1897. július 6-án Veress Antal tanácsos alelnök, plébános. iskolaszéki elnök

Mahlknecht Keresztély

cs. k. ipartörvényileg bejegyzett cég

Szt. Ulrich — Gröden — Tirolban

ajánkozik tempomi famunkákra, úgy mint mindenaemű és bagyságh oltárok, szöszékek, szent szobrok, Jézus szobrok, szt. sírok, jászolok, finom kivitelű dobormű statióképek és minden e nembez tartozó egyházi taragó művészetbe vágó dolgokra a legmérsékeltőbb áron.

Illusztrált árjegyzékeket, tervezeteket, költségvetéseket kívánatra bermentve küldök.

Ajánlás:

Tekintetes úr! A külfött szt. Joachim és szt. Anna szobrokkal igen meg vagyok elégedve. Tisztelettel

Müller Ede,

apát főesp. pleb. Fer. József r. lovagja Brassó, Erdély.

Igen tisztelt Mahlkecht ur!

A lourdesi Mária-szobor, melyet tks. címed a helybeli templom számára küldött minden tekintetben mesteri kivitelű úgy a faragászatot, mint a színezetet illetőleg; az ára is igen merseket. A szép munkával nemcsak magam vagyok mezelegedve s önnek bálára kötelezve, hanem nyugodt lelkiismerettel a legmelegebben ajánlhatom hasonló szobrászati munkákat illetőleg a ftdő lelkészkedő papársáimnak is.

Neudorf Lippa mellett (Magyarország)

Tisztelettel

H o l d A d á m plebános.

Kiadja: Az erdélyi róm. kat. Irodalmi Társulat. Felelős szerkesztő: Pal Antal.

Szerkesztőtársak: Bálinth György, Péter János dr., Vass Albert, Zlamál Agoston.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.